

O programa de intercambios profesionais internacionais do CIF.

O relato dunha experiencia

Inés Moreira Brenlla

*Traballadora social nunha entidade prestadora de servizos sociais
inesmb@cgtrabajosocial.com*

En xuño de 2014 participei durante todo o mes nun dos intercambios profesionais para traballadores do ámbito social organizados polo CIF (Council of International Fellowship). Nestas liñas a continuación tratarei de relatarvos tanto en que consisten estes intercambios como a miña experiencia no país que escollín, Francia. Para min foi un mes cheo de aprendizaxe tanto profesional como persoal e tamén de bos momentos. Por isto, este pequeno relato é a miña forma de dar a coñecer este programa para que todas as persoas interesadas se animen a solicitar a participación.

A continuación vou describir un pouco a organización, o proceso que pasei tanto previo, como durante e despois do intercambio e unha breve análise da experiencia en si, sen entrar en moitos detalles.

A institución

O CIF descríbese na súa páxina oficial (www.cifinternational.com) como unha organización privada, voluntaria, sen ánimo de lucro e independente a nivel político e relixioso; fundouse en 1960 continuando o Programa Internacional de Cleveland nos Estados Unidos. Máis de trinta países espallados por África, Asia, Europa, Oriente Medio, América e Oceanía estableceron sedes nacionais, e na maioría delas organízase o Programa de intercambios.

Trátase dunha institución que promove o entendemento internacional e a paz mundial a través da práctica e do intercambio de experiencias para os traballadores sociais (na súa acepción máis ampla e variada). A súa ferramenta para procurar este obxectivo global é o Programa de intercambios internacionais, que xunta teoría e práctica para que se produza un intercambio tanto social como cultural entre os diferentes participantes do programa.

Así, o CIF describe na súa páxina os elementos que conforman este programa que se convoca anualmente; entre eles:

- Orientación sobre este, que proporciona un marco teórico-práctico para entender as tendencias que prevalecen no país cunha perspectiva histórica, creando cohesión de grupo, tolerancia e comprensión
- Experiencia nun grupo multicultural, cada participante presenta métodos de traballo e estratexias de intervención, así como a situación socioeconómica e a tendencia cultural no seu país. Isto facilita o intercambio cultural, a práctica multicultural e o compartemento de habilidades e ideas.
- Organismo de colocación, as persoas participantes son colocadas en institucións relacionadas coa súa propia área de traballo especializada, para observar e experimentar o traballo social profesional no país acolledor.
- A familia acolledora, o aloxamento con familias locais proporciónalles ás participantes un intercambio de experiencias único e enriquece a comprensión e tolerancia de diversidades e desenvolve amizades multiculturais.
- Avaliación, que lles ofrece aos participantes unha oportunidade de clarificar as novas impresións, coñecemento e experiencias adquiridas, co obxectivo de avaliar a efectividade do programa.

O desenvolvemento do programa

É preciso dicir que, se ben falamos de intercambios, estes prodúcense entre uns países e outros, pero non son persoais. Isto quere dicir que nin a persoa que participa neles nin a institución na que traballa van recibir ou acoller a un participante doutro país.

Xa cunha lixeira idea das entidades organizadoras (que, ata onde eu sei, están formadas por xente voluntaria) paso a continuación a describir o proceso que seguín para a participación.

No meu caso, cheguei a coñecer o CIF a través da publicidade que, no momento puntual da convocatoria, o Colexio Oficial de Traballadores Sociais de Galicia lle fixo a esta. Así, cando se abre o prazo das solicitudes o CIF pon a disposición unha listaxe dos países participantes nos que se especifica: a duración do intercambio para ese destino, o custo da participación (se o houbese), o idioma que se require, as prazas dispoñibles e as datas de realización.

En verán do 2012 realicei o meu primeiro intento de realizar un intercambio e este resultou infrutuoso por non cumprir estritamente un dos tres requisitos establecidos, que eran (e son):

- Ser un profesional do ámbito social en activo
- Contar con tres anos de experiencia profesional no momento da solicitude
- Coñecer o idioma requerido para o país de destino

Na mesma época do 2013 renovei o meu intento xa sabendo que nese momento debía estar emendado o impedimento do ano anterior. Os pasos que seguín foron os seguintes:

- Envío ao CIF España da xustificación documental de cumprir os tres requisitos anteriores engadindo, ademais, unha carta de motivación na que se debía especificar o país (só un) no cal se pretendía facer o intercambio.
- Tras un par de meses (quizais algo máis) nos que valoraron as solicitudes, confirmáronme de que cumpría as condicións requiridas e que podía continuar no proceso. Entón elaborei un dossier completo de solicitude, neste caso en francés, para dirixir a CIF Francia, que era o organismo encargado de seleccionar, entre tódolos candidatos que tivesen dos diferentes países, cales serían aceptados para o programa no 2014.
- Despois doutro par de meses, a finais do mes de xaneiro, confirmáronme que estaba aceptada e que era unha das persoas seleccionadas para ese intercambio.

Desde este último punto, a comunicación realizouse sempre entre o CIF Francia e eu, sen mediación do organismo en España.

Para ir comezando, no momento da confirmación da asistencia enviáronme un folleto explicativo das normas xerais do intercambio: presentación do organismo, a organización, financiamento e desenvolvemento do programa, familias de acollida, información práctica... E anunciaban que nun futuro próximo a persoa que sería a miña referente no programa se poría en contacto comigo para a organización das prácticas. Hai que sinalar que no dossier enviado a Francia xa era preciso indicar cales eran as áreas preferentes de intervención para unha busca axeitada das prácticas. Ademais, no momento que se aceptaba a miña participación, requiríase que se fixera transferencia do custo desta como confirmación da asistencia.

Unhas semanas antes do inicio do programa recibín a distribución temporal das miñas prácticas (que se repartiron en dúas institucións diferentes) e a distribución das familias de acollida (tamén dúas neste caso, xa que o CIF Francia ten como norma non colocar as persoas de prácticas máis de 15 días no mesmo domicilio).

Penso que é preciso facer a aclaración da contribución a nivel económico dos participantes. No caso da miña experiencia, o que estes

pagabamos era: a viaxe de ida e volta ao país (os desprazamentos derivados do propio programa son financiados pola organización), a "cota" que marque xa desde o inicio o propio país, e a comida dos mediodías durante a duración do programa. Eles encárganse de: buscar as familias acolledoras que facilitan aloxamento, almuerzo e cea (non reciben contraprestación económica), buscar os lugares de prácticas, as xornadas de benvinda e avaliación e os gastos derivados destas. Cada país funciona de xeito autónomo neste sentido, moitas veces en función das axudas públicas que poidan obter dos seus países para financiar este programa. O que non conseguen por esta vía débennos achegar os participantes. Habitualmente esta información económica está ben especificada por cada país xa desde o momento da convocatoria. É importante sinalar tamén que non hai límite de idade de participación e, de feito, moitas persoas xa levan unha longa carreira profesional cando realizan o intercambio.

Retomando a experiencia en si, o mes do intercambio dividiuse en tres momentos. Á chegada estiven tres días en París co resto de participantes no programa CIF (outra rapaza española, unha rapaza finesa e outra alemá) e algunhas integrantes do CIF Francia. Estes días dedicáronse as presentacións, á creación dunha cohesión de grupo, á explicación de como funcionaba o sistema social en Francia... A continuación cada unha de nós trasladouse á cidade na que se ían desenvolver as prácticas, no meu caso a cidade de Troyes. Aquí vivía a miña referente (coordinadora) das prácticas, as familias acolledoras e se localízanse as institucións nas que desenvolvería as prácticas. Ao final, os últimos dous días do período volvemos as catro participantes a París para facer un intercambio das experiencias vividas e unha avaliación tanto individual como grupal. Estes días foron especialmente frutíferos xa que ademais dos relatos das prácticas, cada participante expuña unha comparación do que viviu co seu quefacer no país de orixe. Unha vez de volta a España trala finalización do programa, a persoa de contacto de CIF España solicitame unha avaliación escrita da participación.

No meu caso, as prácticas profesionais desenvolvéronse en dúas institucións porque na miña solicitude facía referencia a dous colectivos diferentes. Así, a primeira semana estiven no organismo provincial da Administración francesa encargada da xestión de recursos para persoas maiores dependentes. Alí integreime nun amplo equipo de profesionais sociais e sanitarios que se encargaban da xestión das demandas procedentes de persoas maiores dependentes (a/s pertinente/s visita/s ao domicilio, os procedementos administrativos, o acceso ao/s recurso/s correspondentes, o seguimento deses casos...). Ademais de ver de primeira man os casos traballados, facilitáronme a visita e coñecemento de todos os profesionais e/ou organismos cos que tiñan relación profesional e cos que traballaban: residencias, institucións xestoras de SAF, vivendas comunitarias etc.

Na seguinte semana e media trasladei as miñas prácticas á Cruz Vermella francesa, nun centro de acollida de persoas sen fogar e persoas solicitantes de asilo político. Tratábase dun local que lles facilitaba ás persoas

sen fogar o almorzo, comida, ducha e lavadora, ademais do apoio, información e orientación por parte dun equipo de intervención social. Para a poboación sen fogar entre 19 e 25 anos contaban ademais cuns apartamentos onde podían aloxar a un número reducido de persoas durante o desenvolvemento dun proxecto de inserción sociolaboral. Para as persoas solicitantes de asilo político a institución tamén contaba cun par de vivendas nas que aloxar familias durante un tempo determinado. Con este colectivo tamén se facilitaba información administrativa, axuda no trámite da solicitude de asilo, servizo de tradución, domiciliación fiscal para as comunicacións administrativas, coordinación con outros servizos de alimentación, aloxamento... Ao igual que no caso anterior, a Cruz Vermella facilitoume a visita e coñecemento doutras estruturas que traballaban cos mesmos colectivos noutros ámbitos e cos que se coordinaban.

As conclusións da experiencia

Non é o obxectivo deste pequeno texto desenvolver de xeito detallado a miña aprendizaxe en Francia e tampouco unha comparación da súa forma de traballo coa nosa. Trato aquí de dar visibilidade a un programa de intercambios de grande interese tanto persoal como profesional que poda animar a outros/as profesionais a participar.

De xeito xeral hei de dicir que a miña experiencia non puido ser máis enriquecedora. A organización foi impecable, o interese de todas as institucións e profesionais cos que puider colaborar foi máximo, a dispoñibilidade tanto de tempo como de vontade persoal para explicarme o funcionamento dos servizos así como para escoitar as experiencias españolas foi unha constante. En relación coas familias acolledoras e coa coordinadora aconteceu o mesmo e topei con persoas totalmente dispoñibles, de axuda, de apoio e coas que resultou moi sinxelo convivir. Xente, ademais, de mentalidade aberta e curiosa que me fixo vivir intensamente esas semanas.

Volvendo aos elementos que conforman os programas de intercambios do CIF e que foron nomeados ao inicio, debo sinalar que todos eles estiveron presentes na miña experiencia. O programa de intercambios proporciona:

- Unha experiencia multicultural con múltiples vertentes xa que, incluso no país de destino, as outras persoas participantes proporcionan visións e comparacións moi interesantes.
- Un tempo de reflexión sobre a práctica profesional, do que observamos no país de destino, pero tamén do noso quefacer diario. Collemos unha perspectiva e unha distancia que nos facilita a análise do que estamos facendo correctamente ou dos elementos que se poderían mellorar.
- O encontro con outros profesionais con experiencia e con interese pola profesión e polo intercambio de coñecementos, que permite enriquecer a propia práctica tamén.

- A comparación entre diferentes xeitos de abordar unha problemática e de organizar as solucións á mesma desde diferentes países

En definitiva, é unha oportunidade de mellora profesional excelente, a través dun tempo de intercambio que facilita ver outras realidades, outras formas de traballo, e unha reflexión participativa da práctica diaria. A isto hai que engadir unha experiencia vital a nivel persoal excelente, polo que animo a todas as persoas ás que lles resulte curiosa esta experiencia a que se informe do programa e que se anime a participar.

A vida é o que fazemos dela. As viagens são os viajantes. O que vemos, não é o que vemos, senão o que somos. (Fernando Pessoa)